

Podemos murensi Espanjan kaksipuoluejärjestelmän

Perustakaa puolue, jos haluatte vaikuttaa politiikkaan, sanoivat päättäjät vuonna 2011 niille tuhansille espanjalaisille, jotka olivat täyttäneet kadut ja torit vastustaakseen leikkauspolitiikkaa, korruptiota ja ihmisten olojen kurjistamista. Päättäjien yllätykseksi syntyi Podemos-puolue.

Podemoksen perusta rakennettiin vuoden 2011 protestia seuranneina vuosina. Monet espanjalaiset olivat oppineet, että he eivät olleet yksin. Oli olemassa lukuisia samankaltaisia muita, jotka ymmärsivät, että talouskriisi oli eräänlainen harhautus.

Sen tarkoituksena oli hyvinvointivaltion heikentäminen ja finanssiomistajien etujen vahvistaminen. Järjestäytymällä liikkeeksi ihmisillä olisi mahdollisuus vaikuttaa, eikä heidän enää tarvitsisi kohdata ongelmia ja vastoinkäymisiä yksin.

KYLLÄ ME VOIMME

Muutos näkyi ensimmäisenä ihmisten puolustaessa kotoaan häädettyjä. Syntynyt liike onnistui kääntämään uusliberaalin ajatuksen yksilön vastuusta yhteiseksi taisteluksi ihmisten asumisen puolesta.

Podemos tarkoittaa *me voimme* ("yes we can"). Liike, josta muotoutui sittemmin puolue, puolusti julkista koulutusta, terveyttä, asumista ja lukuisia sosiaalisia oikeuksia, jotka olivat talouskriisin ja hallituksen leikkauspolitiikan myötä poistettu.

Kun Podemos keskittyi valtakunnan tasolle, monille sitä lähellä oleville liikkeille jäi paikallinen vaikuttaminen. Puolueen rahoitus koottiin kansalaisten mikrolahjoituksista. Kun ainoat rahoittajat ovat kansalaisia, puolueen tarvitsee vastata toimistaan vain heille.

Espanjalaiselle yhteiskunnalle tämä oli jotain aivan uutta. Kansalaisten hallitsevat poliittiset liikkeet muodostivat aidon vaihtoehdon perinteisille puolueille. Konservatiivit yrittivät pysäyttää liikehdinnän hyökkäyskampanjalla ja syyttämällä Podemosia radikalismista, populismista ja epäluotettavuudesta.

Vastustajista huolimatta toukokuun 2015 aluevaaleissa Madridin ja Barcelonan hallinta siirtyi Ahora Madrid ja Barcelona en Comú -kansalaisliikkeille. Protestoijat kaduilla, toimijat sosiaalisissa liikkeissä ja järjestelmän kritisoijat voittivat Espanjan tärkeimpien kaupunkien hallinnan. Podemosin *kyllä voimme* -viesti oli mennyt perille.

NOUSU PARLAMENTTIIN YLLÄTTI MONET

Perinteiset puolueet olivat yllättyneitä ja epäuskoisia. Muut puolueet hyökkäsivät Podemosia ja uusia liikeitä vastaan. Maailmanloppua maalailevilla puheilla lietsottiin pelkoa hirvittävästä taloudellisista seurauksista, jos kansalaiset jatkaisivat liikehdintää leikkauspolitiikkaa vastaan.

Joulukuun 20. päivän parlamenttivaaleissa 2015 Podemos vaaliliittolaisineen sai 20 prosenttia annetuista äänistä. Näin se tuli kerralla kaksipuoluejärjestelmässä vallan jakaneiden konservatiivisen Kansanpuolueen (Partido Popular PP 28 prosenttia) ja sosialistipuolueen (Partido Socialista Obrero Español PSOE 22 prosenttia) kylkeen.

Espanjalainen kaksipuoluejärjestelmä oli tullut tiensä päähän, kun isoja puolueita oli nyt kolme.

Podemosin saavutus oli ennalta-arvaamaton. Oltuaan vain pari vuotta olemassa, se onnistui muuttamaan espanjalaista poliittista karttaa perinpohjaisesti. Ensimmäistä kertaa dialogi eri osapuolten välillä oli välttämätöntä, sillä selvien enemmistöjen aika oli ohi.

Podemos ehdotti hallitusliittoumaa sosialistien ja muiden edistyksellisten voimien kanssa leikkauspolitiikan lopettamiseksi. Jää nähtäväksi, millaiset kompromissit ovat mahdollisia, jotta yhteistyö sujuisi eroista huolimatta. Uusi puolue on kuitenkin jo onnistunut tuomaan poliittiseen puheeseen sosiaalisia näkökulmia, jotka hallitseva poliittinen eliitti oli aiemmin häivyttänyt.

EDESSÄ ON VAIKEITA PÄÄTÖKSIÄ

Paljon on vielä tehtävää. On totta, että leikkauspolitiikan toteuttajat saivat eniten tukea espanjalaisilta (PP 28 prosenttia). On myös totta, että he ovat menettäneet paljon luottamusta vuoden 2011 vaaleista, jolloin heidän kannatuksensa oli 44 prosenttia.

Median, perinteisten puolueiden ja ekonomien toistamista pelonlietsomispuheista huolimatta espanjalaiset äänestivät muutoksen puolesta riistämällä Kansanpuolue PP:ltä enemmistön. Vanhan puolueen propagandakoneisto ei ilmeisesti ymmärtänyt, että liian monet espanjalaiset

olivat jo menettäneet kriisin ja leikkauspolitiikan myötä liikaa.

Onnistuiko pelottelu muutoksella? Ei, sillä näiden ihmisten todellinen pelkohan oli se, että politiikassa mikään ei muutu.

Jatkuuko leikkauspolitiikan vastainen liike vai epäonnistuuko se? Tämän ratkaisee uusien puolueiden kyky selvitä erittäin vaikeassa tilanteessa kansalaisten suuren innostuksen ja odotusten tukemana.

*Eduarne Grau
Kirjoittaja on toimittaja ja työskentelee
tällä hetkellä espanjalaisessa kansalaisjärjestössä
La Liga Española, joka on TSL:n sisarjärjestö ja
eurooppalaisen Solidar-kansalaisjärjestöverkoston jäsen.*